

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

23 червня 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 342.7:341.3:364(477)
З-38

Оргкомітет конференції:

Голова:

Швець Д.В., ректор державного університету, доктор юридичних наук, доцент,
Заслужений працівник освіти України

Заступник голови:

Корнієнко М.В., проректор державного університету, доктор юридичних наук,
професор

Члени оргкомітету:

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат
юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувач кафедри кримінального процесу, доктор
юридичних наук, професор;

Конопельський В.Я., завідувач кафедри кримінального права та криминології,
доктор юридичних наук, професор;

Горошко В.В., завідувач кафедри криміналістики та психології, кандидат
юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції,
кандидат юридичних наук, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи,
кандидат юридичних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії : матеріали Міжнародної
З-38 науково-практичної конференції (м. Одеса, 23 червня 2022 р.). – Одеса :
Видавництво «Юридика», 2023. – 316 с.

ISBN 978-617-8263-53-9

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 342.7:341.3:364(477)

ISBN 978-617-8263-53-9

© ОДУВС, 2023

Література:

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України № 2229-VIII від 07 грудня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
2. Постанова Вільногірського міського суду Дніпропетровської області у справі № 174/487/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98642217>
3. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах : постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>
4. Методичні рекомендації щодо організації роботи з дітьми за методикою «Зелена кімната» для слідчих та ювенальних поліцейських. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/16976/file/Green%20Room%20Methodology%20for%20Police%20Officers.pdf>
5. Про безоплатну правову допомогу : Закон України № 3460-VI від 02 червня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
6. Постанова Яворівського районного суду Львівської області у справі № 944/1222/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96689984>
7. Постанова Самарського районного суду м. Дніпро у справі № 206/5564/19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85089682>
8. Ковальова О. В. Дитина-свідок як постраждала від домашнього насильства особа / матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави». 26 березня 2020 року. ОДУВС. С. 122–124.
9. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>

ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Похілько Д. С.

Національний університет цивільного захисту України

Незважаючи на те, що ми живемо в еру новітніх технологій, штучного інтелекту та високої людської толерантності й гуманності, нажаль, на сьогодні, в нашому світі й досі залишається місце для збройних конфліктів.

За даними Дитячого Фонду ООН за останнє десятиліття, в ході збройних конфліктів, загинуло 2 мільйони дітей, 6 мільйонів залишилися без домівок, 12 мільйонів отримали поранення чи залишилися інвалідами [3; 4]. Лише за час повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну за даними на 1 червня від Офісу генпрокурору загинуло 485 дітей, 992 отримали поранення, встановлено про 19,5 тисяч випадків депортації дітей, щонайменше 1 000 000 дітей є внутрішньо переміщеними особами та 2 000 000 виїхали закордон [1]. Ці цифри говорять, що проблема захисту дітей й досі залишається актуальною та неврегульованою в повному обсязі.

Сьогодні весь цивілізований світ дотримується положень унікальних конвенції, які захищають права людини під час війни [2]. В них чітко визначено, які саме дії є недопустимими, засуджуються та вважаються злочином. Нажаль, держава-агресор порушує багато статей цих конвенцій, що вже зараз і в подальшому буде мати свої негативні наслідки. Розглянемо деякі з них:

1. Порушення статей 6 і 37 Конвенції ООН про права дитини, стаття 3 Женевської конвенції і стаття 77 Протоколу I до Женевської конвенції – право на життя та захист від катувань [4; 5]. В психологічному вимірі, можна сказати, що саме ці статті забезпечують підґрунтя для формування базового відчуття довіри до світу. Це відчуття формується в дитини саме в ранньому дитинстві й впливає на загальну стратегію поведінки в світі та соціумі. Відчуття базової довіри дозволяє особистості активно розвиватися відповідно до віку, оволодівати необхідними навичками, легше адаптуватися до нових умов, в дорослому житті – відчувати себе повноцінним членом суспільства.

Якщо базова довіра до світу не сформувалася, то виникають складності в психічному розвитку дитини (реєструються затримки психічного та фізичного розвитку, розвивається хворобливість, проблеми з мовленням тощо); в підлітковому віці проявляються порушення соціалізації, складності в навчанні та оволодіння новими навичками; а в дорослому житті проблеми в побудові стосунків та складання сім'ї.

2. Порушення статті 49 Женевської конвенції, статті 78 Додаткового протоколу до Женевської конвенції, статті 21 Конвенції ООН про права дитини – викрадення та вивезення дітей [2; 3; 5].

Нааявність постійного страху бути розділеним з близькими викликає додаткове емоційне напруження, завдає стресу, що в подальшому може провокувати регрес поведінки. Дитина повертається до більш ранніх форм поведінки, не відпускає батьків з поля зору, або постійно

потребує тілесного контакту з ними (тримає за руку) незважаючи на вік.

3. Порушення ст. 23 Гаазької Конвенції, статті 51 Додаткового протоколу до Женевської конвенції. Російські війська неодноразово застосували недозволену зброю, зокрема фосфорні бомби, касетні снаряди та запалювальні авіабомби [5]. Інформаційний вакуум, який виникає через невідомість виду зброї, яку цього разу використала держава-агресор, викликає розвиток чуток, страхів та емоційних переживань серед населення, що можуть перерости в психосоматичні розлади, з появою реальних проявів хвороби (висипання, свербіж, кашель, алергію тощо).

4. Порушення ст. 24 Конвенції про права дитини. В цій статті йдеться про забезпечення діяльності медичної системи. Неможливість доступу до закладів медичної допомоги породжує в особистості дорослого відчуття самотності, безпорадності та пригніченості, чітке когнітивне спотворення, що допомоги ні звідки чекати. Така стереотипна поведінка передається дитині від дорослого. В разі виникнення різного роду складнощів дитина не звертається за допомогою, а відчуває себе ізольованою та пригніченою, й «заганяє себе в кут», де проблема сприймається і переживається невирішеною.

5. Порушення ст. 34 Конвенції ООН про права дитини – право на захист від сексуального насильства [4; 5]. При порушенні цієї статті відбувається жорстке порушення особистісних меж, нанесення дитині фізичного та морального болю. В такій ситуації відбувається надлом особистісних структур, особливо «Я-концепції», яка ще знаходиться на етапі формування в дитини. В подальшому це може призвести до проблем у сприйнятті самого себе, своїх потреб та бажань. Порушення цієї статті призводить до яскраво виражених проблем в побудові відносин, створенні родини, сексуальних розладів, проблем соціалізації та життя в соціумі.

6. Порушення ст. 28 та ст. 31 Конвенції про права дитини – право на освіту, дозвілля і культурний розвиток дитини [2; 3]. Порушення цих статей тягнуть за собою некоректно сформований пізнавальний інтерес у дитини, її соціальну ізольованість, зниження комунікативних потреб. Породжує замкнутість, асоціальність, апатичність, млявість, зниження бажання досягати успіхів. В загалі можна сказати, що діти, які в повному обсязі не отримали необхідних освітніх послуг та культурного розвитку стають в значній мірі менш конкурентоспроможними в соціальному середовищі.

Це далеко не повний список тих статей, що наразі порушує держава-агресор. І, нажалі, далеко не повний список тих психологічних

наслідків, що можуть бути в результаті впливу на дитину військової агресії. Це лише верхівка айсбергу, з яким нам прийдеться зіштовхнутися в найближчі роки. Вже сьогодні можна відмітити, що дитина в умовах війни отримує порушення діяльності психіки в багатьох напрямках: когнітивних фікцій, емоційній сфері, особистісному розвитку та самоусвідомлення, соціальному спектрі життя тощо.

Література:

1. День захисту дітей: скільки маленьких українців постраждали від російської агресії. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/kruglii_stil_17_travnya_2022.pdf (дата звернення: 14.06.2023).

2. Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 року. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/zhnevski-konvenciyi-pro-zahist-zhertv-vijni-1949-roku> (дата звернення: 14.06.2023).

3. Конвенція про права дитини та участь неповнолітніх у збройних конфліктах. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_33359#:~:text=Щоденно%20під%20час,неврегульованою%20повною%20мірою (дата звернення: 14.06.2023).

4. Конвенція про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 09.06.2023).

5. Швець Я. І., Соколова І. О. Порушення прав дітей під час війни російською федерацією. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2022. Серія ПРАВО. Випуск 71, С 99–103. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/08/16.pdf> (дата звернення: 15.06.2023).

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ

Прудка Л. М.

*доцент кафедри криміналістики та психології
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук*

У зв'язку із широкомасштабним військовим вторгненням Росії на територію України, велика кількість дітей стали жертвами воєнних злочинів. Їм була нанесена як фізична шкода, так й психологічна. Ці діти стали свідками насильства, втрати близьких, зруйнованих будинків

АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ АСПЕКТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ В УКРАЇНІ	
<i>Мельник В. В., Марченко О. А.</i>	194
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	
<i>Кулик Л. М., Нестеренко М. О.</i>	197
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	
<i>Нікітін А. А.</i>	199
ДЕПОРТАЦІЯ/ПЕРЕМІЩЕННЯ ДІТЕЙ: ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ОЦІНКИ	
<i>Орловська Н. А.</i>	204
ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТАКТУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ІЗ ДІТЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>Пасько О. М.</i>	208
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У ВИПАДКУ ВИЯВЛЕННЯ ДІТЕЙ – СВІДКІВ (ОЧЕВИДЦІВ) ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	
<i>Постол О. І.</i>	212
ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	
<i>Похілько Д. С.</i>	215
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ	
<i>Прудка Л. М.</i>	218
ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ДИТИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>Сабіров Р. Ф.</i>	221
ПРОБЛЕМАТИКА ДІТОВБИВСТВА ЗА КК УКРАЇНИ	
<i>Сайнчин С. О.</i>	226
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>Салозуб Р. Р., Найда В. О.</i>	231
ON THE WAY TO IMPLEMENTING A EUROPEAN APPROACH TO PSYCHOLOGICAL ASSISTANCE FOR CHILDREN WHO SUFFERED DURING THE WAR	
<i>Samoilova Yuliia</i>	234
ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	
<i>Сашиуріна О. Ю.</i>	237

Наукове видання

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

23 червня 2023 року

Обкладинка *В. Савельєва*
Верстка *Н. Ковальчук*

ЮРИДИКА
ВИДАВНИЦТВО

Підписано до друку 20.06.2023 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 18,37. Тираж 300. Замовлення № 052/0623.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавництво «Юридика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@juridica.od.ua
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7653 від 18.08.2022 р.